

vso pozornost na poljedelske koristi in se odločno upre sebičnim težnjam industrije in prekupcev“.

Pogreb kralja Milana. — Z največjim sijajem se je vršil dne 16. t. m. pogreb kralja Milana iz mesta Karlovca v zgodovinski samostan Krušedol. Mesto Karlovec je bilo ta dan vse v črnih zastavah. Pred kolodvorom in na glavnem trgu so bili postavljeni veliki črno opravljeni slavoloki. Ob poludvanajstih je došel na kolodvor dunajski dvorni vlak s truplom Milanovim. Vsi zvonovi so začeli zvoniti in neštivilna množica ljudstva je vrela od vseh strani, udeležiti se pogreba. Od Zemljina je prišel poseben vlak s srbskimi gosti. Na kolodvoru je pričakoval mrtvega kralja obdan od velikega duhovniškega spremstva škof mitrofan Sević, pevci semenišča in dijaki višjega gimnazija pa so zapeli mogočno žalostinko. Nato so dvignili krsto z mrtvim kraljem na mrtvaški galavoz ter jo prepeljali v črno opravljeno metropolitsko cerkev, kjer je patrijarh Branković pričakoval z velikim spremstvom. V katedrali so dejali krsto na katafalk in patrijarh Branković ter nad 50 duhovnikov je pelo mrtvaške psalme. Vsa duhovščina je bila v sijajnem cerkvenem ornatu. Naposled se je patrijarh z ganljivimi besedami poslovil od mrtveca, in več sto oseb je hitelo h krsti, da po grško-vzhodni cerkveni šegi poljubijo mrtvemu kralju čelo. Iz metropolitske stolne cerkve v Karlovcu se je potem pomikal sprevoz po strmi poti kvišku proti samostanu Krušedolskem, ki stoji visoko na holmu. Sprevoz je trajal celi dve uri in pol. Na vratih samostana je pričakovalo krste trinajst predstojnikov samostanov hrvatskih s predstojnikom, Krušedolskim arhimandritom, Anatolom Jančkovičem, hrvatski ban Kuen Hedervary in veliko število srbskih, avstrijskih in drugih dostojanstvenikov. Na tisoče oseb broječa množica se je nabrala v velikem samostanu. Med zvonjenjem in pevanjem mrtvaških psalmov so nesli potem krsto v samostansko cerkev, kjer so jo postavili sredi cerkve pred odprto žrd. Pred odprto gomilo je v izbranem govoru slavil pokojnega kralja ban Khuen Hedervary, na kar so pogreznili krsto v globočino. V istem času so se vršile tudi v Belemgradu in v raznih drugih mestih mrtvaške slavnosti po umrlem razkralju Milanu.

Nemčija. — Nemška gospodarska politika se bo spremenila. Kancelar grof Bülov se je izrekel za zvišanje žitnih carin pri sklepanju novih trgovinskih pogodb. Doslej je od Bismarckovega odkopa sem imela nemška gospodarska politika strogo industrijalen značaj, sedaj postane zopet agrarna. Vzroka temu pa ni iskati v gospodarskih razmerah nego v politiki. Vlada potrebuje agrarce, ker brez njih v parlamentu ničesar ne more opraviti, in vsled tega si hoče glasove agrarnih poslancev pridobiti z gospodarskimi koncesijami.

Španija. — Vlada je nemire za sedaj zatrla. Med strankami se je zdaj unel velik boj. Konservativci se žele ohraniti na krmilu in delajo, da postane načelnik nove vlade konservativec Selvila. Ako se to zgodi, se zopet vnamejo politični boji.

Vojna v južni Afriki. — Zadnji čas dobivajo angleški listi poročila, glasom katerih se Burom neki prav slabo godi. Angleška armada podi Bure baje pred seboj Dewetta z njegovo hrabro četo pa je od vseh strani tako zajela, da se bo moral udati. O resničnosti teh poročil so seveda dovoljeni najboljše dvorci. Angleži so taka poročila že tolikrat v svet poslali, dasi se niso nikdar uresničila, da je tudi sedaj prav lahko mogoče, da so le svoje želje oznaili kot dejstva. — Da Buri nikakor niso čisto potisnjeni k meji Kaplandije, dokazuje današnje poročilo, da so Buri za De-Aarom zopet praznili angleški vojaški vlak. Tudi brzoglavne žice so pretrgane. Buri, ki so bili doslej zahodno Calvinije, marširajo sedaj proti severju.

Obrtnija.

Obrtnijska premišljevanja.

III.

Kadar koli se snide kaka industrijalna korporacija, kadar koli se snidejo obrtniki na posvetovanja o svojega poklica potrebah in težavah, vselej pride tudi premog na razpravo, oziroma zvišanje premogovih cen, s čimur se je vse od kraja silno podražilo. Tega zvišanja ne čuti samo tisti, ki rabi premog za svojo obrt direktno, ampak tudi vsak konsument, naj bo že obrtnik ali ne.

Premogova cena je poskočila po lanskem velikem štrajku premogarjev in lastniki premogarjev trdijo, da so bili prav po štrajku primorani zvišati premogove cene. Oglejmo si opravičevanje nekoliko bližje.

Štrajk se je začel v prvih mesecih lanskega leta in sicer najprej v Voitsbergu in v Köflachu na Štajerskem. Od tod je šel v Ostrovico in Karvin, potem pa v Kladno, Duchov, Most, Homotov, Falknov, Oslovan itd. V Trbovljah se je delavce pomiril, še predno je prišlo do štrajka.

Končal se je štrajk v času od 20. marcija do 12. aprila l. l. Štrajkalo je okroglo 64.000 premogarjev, seveda vsi v namen, da dosežejo boljše plače. Kaj pa so premogarji dosegli? Pri nekaterih premogokopih se je zvišala mezda od „šhte“ plačanim rokodelcem za 20 vin. Nadalje se je dovolilo premogarjem, da zamorejo na račun svojega zaslužka dobiti predplačila, ki se pri vsakomesečnem obračunu odtegnejo. Oženjenim premogarjem, ki nimajo naturalnega stanovanja se je dovolilo stanarine na teden po 4 krone, a če imajo več kakor troje otrok, po 6 kron.

V Ostrovici in v Karvinu se je premogarjem zboljšala mezda za 12 %, vrh tega dobe zastoj razsvetljavo v jami in za svojo osebno porabo toliko premoga zastoj, kolikor so ga dotlej dobivali.

V Kladnu se je uvedel deseturni delavnik, mezde se izplačujejo vsak teden, določila se je minimalna mezda v znesku 2 kroni 60 vin. na dan in vsak premogar more dobiti na teden 100 kilogramov premoga po 60 vin.

V celem okrožju Most, Duchcov, Toplice in Homotov je samo lastništvo jednega premogokopa dovolilo svojim delavcem desetodstotno zvišanje mezd, vsa druga lastništva niso dovolila ničesar in so delavci zopet pred prejšnjimi pogoji prišli na delo. Ravno tako je bilo v falknovskem revirju.

Te, na uradne izkaze opirajoče se navedbe dokazujejo, da takoj po končanem štrajku vprizorjeno zvišanje cen nikakor ne izvira, da je štrajk bil vzrok jedino zvišanju.

Ako se vzame, da se je delavcem zvišala mezda povprek za 12 %, kar je z ozirom na navedene uradne

podatke jako visoko računani, potem se vidi, da zvišanje premogovih cen ni prav v nikakem razmerju z zvišanjem delavskih mezd, da so se cene premoga povse nerazmerno in neopravičeno zvišale.

To zvišanje se da percentualno izračunati, ter nam kaže ta račun, da so se cene premoga zvišale:

v Duchovu za 29.8 %, v Britaniji premogokopu za 32.25 %, v Marscheinu za 55 %, v Hermanstadtu za 63.2 %, v Avstriji Karbicu za 76.4 %.

Ako se primerjajo cene, po katerih je največji rabat uživajoči konsument plačeval premog pred štrajkom in po štrajku, se vidi, da se mu je cena zvišala povprek za 45.11 %.

Ne dovolj na tem, se je zvišanje cene uveljavilo tudi za tista naročila, ki so došla premogokopom še pred štrajkom. S tem se je nad trgovci s premogom, nad obrtniki in sploh nad konsumenti izvršilo pravo nasilstvo, kateremu so se morali udati, ker jim brez premoga ni bilo izhajati.

Obrtniki, veliki in mali, se že zdaj ne godi dobro. Konsum gre nazaj, zlasti vsled zvišanja premogovih cen, in tako so te cene postale za vso obrtnijo prave kalamitete.

Na intervencijo interesovanih obrtnikov je naposled minister za trgovino sklical producente premoga in velike obrtnike na razgovor v tej zadevi.

Trgovinski minister je na tem razgovoru priznal, da ta ne gre zgolj na nasprotstva privatnih interesov nego za razmere, ki se tičejo produkcijskih pogojev velikega dela industrije in na tisoče in tisoče delavcev, ki se torej tičejo javnih interesov tudi davčne sile prebivalstva.

Toda ta izvajanja niso ugajala navzočnim lastnikom premogokopov. Izmed vsega, kar je minister povedal, jim je ugajala samo izrek, da se ne smejo prezirati fruktuvacije svetovnega trga, in po tem izreku so tudi nadaljevali svoje poskuse zvišati cene.

Lastniki premogokopov so se pri ti priliki z veliko odločnostjo izrekli zoper vse nasvete, s katerimi se je hotelo doseči znižanje cen, češ, da se hoče pristransko poseči v pristransko poseči v produkcijo. Izrekli so se zoper poddržavljenje in podeželjenje premogokopov, izrekli so se celo zoper določitev maksimalnih cen in zoper monopolizovanje trgovine s premogom. Postavili so se na stališče, da se tudi pri taki neizogibni potrebsčini, kakor je premog, mora producentom pustiti, da določajo cene po svoji volji, da jih torej smejo zviševati, kolikor hočejo, in odklanjali vse pozitivne predloge obrtnikov.

Razgovor ni imel prav nobenega uspeha. Ta razgovor je bil udarec v vodo in tudi po tem razgovoru so lastništva premogokopov od meseca do meseca zviševala premogove cene, kakor se jim je ljubilo, to se pravi, kolikor več so konsumentje povpraševali po premogu, toliko bolj je rasla cena.

(Konec prih.)

Kmetijstvo.

Čiščenje vina.

(Konec.)

Na dičen način kakor vizji klej, pripravlja se želatina, z razločkom, da je treba za 1 hl vina ne samo 2 ampak 8 do 15 gr želatine. Kadar rabimo jajčjo beljakovino, ki je jako dobro in ob enem prav ceno čistilo, naj se precedi beljakovina prej skozi tkanino, da se raztrže jajčja sestava. Rumenjak se navadno odstrani. Kakor vizji klej, meša se jajčja beljakovina najprej v škafih, potem v sodu. Za hektoliter vina treba 2 do 3 beljake. Tudi mleko je za vino dobro čistilo, mora biti pa sveže in posneto. Za hektoliter vina se računi okoli $\frac{1}{4}$ l mleka. Krvi, ki se tudi časih rabi kot čistilo, ne priporočamo, ker prinese lahko v vino tvarine, katerih ni moči potem spraviti iz njega. Tudi ni lahko določiti pravo množino tega čistila.

Če je vino težje nego ista množina čistila, tedaj nima to nobenega učinka, ker se ne more uvesti. To se posebno rado pripeti, če ima vino mnogo sladkorja. V takem slučaju moramo rabiti kaolin ali španjsko glino, ki sta težja od vina. Za hektoliter vina zadostuje navadno $\frac{1}{2}$ do 1 kg kaolina ali pa 5 do 10 dekov španjske gline (Spanische Klärerde). Obe čistili se zmešata najprej v škafu z vinom, potem se vlijete v vino, katero hočemo čistiti.

Zadnji dve čistili delujeta v vinu mehanično, torej drugače nego vizji klej, želatina, jajčja beljakovina, kri itd. Kaolin in španjska glina čistita na ta način, da povlečeta s seboj, kadar se polagata, tvarine, ki vino motijo, v svojem bistvu pa se ne spremenita. Pri porabi gori omenjenih čistil se pa spoji beljakovina s čreslovino v vinu in se deloma strdi. S tem, da se beljakovina strdi, da postane težja in začne padati. Ker pa pregrnejo ta čistila enako tankim mrežicam vse vino, potegnejo ob poganju s seboj vse ono, kar ne more skozi mreno. V vizjem kleju obstoji ta mrena iz celih organskih celic, ki so močno napojene, zato delujejo te že v manjši množini z istim uspehom, kakor večje množine takega čistila, v katerem so celice pretrgane, kakor na pr. želatina. Če vizji klej nekoliko segrejemo, izgubi, kakor smo prej rekli, prvotno moč.

Ako nima vino niti toliko čreslovine, kolikor je treba, da se spoji s čistilom, treba je vinu umetno dodati tega sredstva s taninom.

Rabiti pa se sme samo čist tanin, ker bi lahko dal vinu v nasprotnem slučaju neprijeten ukus. Če damo vino v slučajih, kadar se noče učistiti, kar se prigodi lahko pri vinu, ki se ni kuhalo na tropinah, predno ga čistimo, 10 gr tanina, navadno zadostuje. Če čistimo z vizjim klejem, zadostuje nekoliko manj. Črna vina imajo vedno dovolj tanina, ta pa le redko kedaj čistimo. S čistilom izgubi namreč vino nekoliko barve, tanina in

Politični pregled.

Položaj je postal za ministrstvo jako neugoden. Ministrski predsednik Körber je že pred nekaj dnevi dal sklicati vse načelnike parlamentarnih klubov, da se dogovore, kako bi se dalo nekatere nujne vladne predloge pravočasno rešiti. Dozdaj je namreč poslanska zbornica imela že deset sej, a še ni prišla na dnevni red niti jedna točka, ki bi imela kak pozitiven pomen. Vlada posrebuje, da se nekatere njene predloge pravočasno reši, ker bi bila sicer primorana jih uveljaviti s § 14. Najnujnejši je zakon o kontingentu vojaških novincev, ki mora biti uveljavljen pred 15. marcem, kateri dan se začno nabori. Vse to je Körber klubovim načelnikom razložil, ali uspeha ni mogel doseči nobenega. Zdaj se čuje, da mora vlada še ta teden izposlovati, da se izvrši vsaj prvo branje rekrutnega zakona, sicer pošlje parlament na počitnice, in začne zopet vladati s § 14.

Državni zbor. — V seji minole sobote je bila razprava o čisti interpelaciji, o kateri govorimo na prvem mestu. Proti temu žaljenju katoliške cerkve sta tudi protestirala podnačelnik „Hrvatsko-slovenskega kluba“ dr. Ploj in načelnik „Slovanskega centra“ dr. Šusteršič. V torkovi seji je bila zopet debata zastran sprejemanja nenemških interpelacij, na kar so sledila utemeljevanja raznih nujnih predlogov. Čas se uprav brezvestno trati. Iz tega parlamenta menda ne bo nič.

Žalosten jubilej. — V torek dne 26. m. m. je bilo 40 let, kar je bila avstrijskim narodom „darovana“ dandanašnja ustava. Schmerling je to ustavo oktroiral. Z njo so se kraljestvom in deželam vzele njih pravice, z njo so bili slovanski narodi potlačeni pod peto nemštva, zakaj ta ustava je, kakor je pisal Adolf Fischhof že 1. 1868. večini prebivalstva vzela vse pravice. Štiridesetletnica ustave se ni nikjer praznovala. Šla je mimo, ne da bi se bil kdo zanjo resno zmenil. In ni čuda! Saj se zaveda vsakdo, da je ta ustava največ kriva vladajočega zla, in da je ta ustava danes — na mrtvaški postelji.

Nova avstro-ogrška kolonija? — Avstrija je baje dobila veselje do kolonij. „Velikanska“ pridobitev v Tientsinu jo je naredila podjetno. Sedaj je Avstrija vrgla, kakor poroča „Frankfurter Zeitung“ svoje oči v Brazilijo. Vzbudile so se ji želje po Braziljski pomorski državi Barana, v kateri namerava nadaljevati svoje kolonizacijsko delo. V tej državi je mnogo avstrijskih podanikov, posebno Dalmatincev. S to vestjo v zvezo spravljajo listi vest, da je avstrijska korveta „Donau“ odplula proti južnozahodni obali Amerike.

Ogrska. — V ogrski zbornici je bila jako viharina debata o narodnostih, katera je pokazala, kako divja krivica se javno zagovarja v tej deželi. Govorilo se je kar naravnost, da se naj siloma raznarodijo vse nemadžarske narodnosti na Ogrskem. „Enotna narodna kultura“ baje zahteva, da so vsi ljudje na Ogrskem Madžari. Edini poslanec Dosza se je upal ugovarjati. Češ, da za „enotno kulturo“ ni treba zatreti vseh nemadžarskih jezikov, ker se kultura lahko brez tega doseže. Poslanec Janič, odpadel Slovak, je pa govoril prav po janičarsko. Slovake je denunciral kot panslaviste, ki so podkupljeni od Rusov in zahteval, naj se z državnimi ljudskimi šolami zatró. Bogoslovce v Eperieru je imenoval panslaviste. Dobro mu je potem „Budap. Tagblatt“ posvetil, ko je pokazal, da je edini dokaz za njihov „panstavizem“ ta, ker so se dali enkrat skupaj fotografirati in so se pod fotografijo slovaško podpisali! Poslanec Rataky je pa govoril tudi zoper nemški jezik. Zabavljal je, da se v državnih srednjih šolah tako malo uče učenci, da še ogrsko ne znajo pravilno koncipirati, pa se naj še nemščine uče! „Carthaginem esse delendam“ pač znajo, a na avstrijskega sovražnika jih pa nihče ne opozarja. (Na ta ostri napad proti Avstriji nemški listi molče!) — Ta debata je pokazala, da so Madžari res to, kar je o njih rekel neki francoski državnik: „Šovinistični barbari!“

Bolgarska. — Turčija je pričela strogo postopati proti bolgarskemu gibanju v Macedoniji. V Carigradu je aretovanih več Bolgarov, ki so na sumu, da so člani macedonskega bolgarskega agitacijskega odbora. Aretovan je tudi znani bolgarski zdravnik Dinow. Rusija je sporočila Turčiji, naj nastopa v ohranjenje miru ostro, a naj pazi, da njene čete ne nastopijo proti nedoločnim. V Bolgariji vre, ker je vlada razpustila pod pritiskom nekaterih diplomatskih zastopnikov v Zofiji strelsko društvo. Vlada je tako zmešana, da je pripustila protestni shod proti svoji lastni odredbi. 2200 članov strelskega društva je 22. m. m. protestovalo proti vladni odredbi. Čuje se, da je pozicija bolgarskega kneza Ferdinanda silno nepovoljna. Uvedenje vojne diktature v Bolgariji je v najbližnji bodočnosti. Sobranje se razpusti.

Nemčija. — Nemški general Werder odide te dni v Petrograd k caru Nikolaju. Kakor poroča berlinski „Local Anzeiger“, ima nalogo, da odstrani nespornost, ki so nastali med Rusijo in Nemčijo glede iztočno-azijskega vprašanja, ter da izgadi neugoden utis, ki ga je napravilo v Rusiji bivanje cesarja Viljema na Angleškem. Napetost mej Nemčijo in Rusijo kaže tudi ostra osebna polemika mej ruskim finančnim ministrom Witterjem in nemškim kanclarjem Bülowom.

Vojna v južni Afriki. — Z dolgimi nosovi gledajo Angleži za Dewetom in za Botho. Nekaj sličnega, kar se je sedaj Angležem pripetilo, zgodilo se jim je že lani v avgustu pri Olifant Neku, v novembru pri Bothaville, v decembru pri reki Caledon in upati je, da bode taka sreča spremljala Angleže še nadalje. Najnovejše vesti poročajo: Poskus, da bi Angleži ujeli Deweta in Botho, se je popolnoma izjalovil. Dewet je prodril proti severu in koraka proti Prieski, kjer ga pričakujeta Hertzog in Brand. Botha je ušel z 2000 mož proti Komportu. Izpolnile se tudi ne bodo nade, da bi Dewet ne mogel organizovati ustavka kapskih Holandcev. Kitchener je ob takih vesteh res zapustil De Aar in pustil ondotno poveljstvo v rokah Littletona. O Robertsu se poroča, da mu bode angleški parlament v zahvalo za njegov povratek dal dotacijo 100 000 funtov. Roberts bode dobil v zahvalo za svoje delovanje povrh še naslov „Lord warden of the cinque porto“, katerega namerava odložiti lord Salisbury. S tem naslovom je ob enem združena začasna posest gradu Walmer. Ondi bode lahko počival in mislil na svojo in Kitchenerjevo blamažo.

Obrtnijska premišljanja.

(Konec.)

Lastništva premogokopov so v zvezi s trgovci s premogom takorekoč rajonirali vso kupčijo s premogom in s tem za vse obrtnike v pravem pomenu besede proklamirali „naglo sodbo“.

Kako je zvišanje premogovih cen vplivalo na vso obrtnost, tako na veliko, kakor na malo, naj kaže le jeden sam slučaj.

Zadnjič omenjene enkete se je udeležil tudi poslanec neke papirnice. Ta je dokazal, da bo njegovo tovarno vsled zvišanja premogovih cen veljal premog 80 000 kron na leto več, kakor ga je veljal poprej, in da je njegovi tovarni vsled tega popolnoma nemogoče izhajati. Res je dotična tovarna delo ustavila, vsled česar je več sto delavcev in nekaj uradnikov izgubilo kruh.

Kako mora zvišanje premogovih cen vplivati še-le na steklarsko industrijo, ki mej vsemi industrijami največ premoga porabi, si je po tem takem lahko predstavljati.

Vsled zvišanja premogovih cen se je nekaterim industrijam onemogočil obstanek, drugim pa se je onemogočil eksport, ker so vsled višjih cen premoga izgubile možnost konkurirati z inozemskimi industrijami.

Gotovo je, da bodo producenti premoga prej ali slej odnehali in cene zopet znižali, kakor hitro poneha nakupovanje v dosedanji meri, katero nakupovanje je industrijalcem narekoval strah pred novim štrajkom. Toda vsa obrtnija in sploh vse občinstvo je interesirano pri tem, da se ustvarijo razmere, vsled katerih bo producentom premoga nemogoče, cene še kdaj zvišati.

Producentje premoga so se postavili na stališče, da bodo cene zviševali, kadar bo mnogo povpraševanja po premogu, zniževali pa jih bodo, kadar bo obilo premoga na razpolaganje, kupcev pa malo.

Nasproti temu imajo konsumentje samo jedno obrambeno sredstvo: poskrbeti se mora, da se zviša produkcija premoga. Na to se je mislilo tudi že na prej omenjeni enketi. Tedaj je predsednik zveze avstrijskih industrijalcev, Pastrée, opozarjal na bogastvo Dalmacije na premogu in trgovinskemu ministru priporočal, naj vzpodbode kapitaliste, da se lotijo kopanja premoga, s tem, da za otvoritev novih premogokopov zagotovi podjetništvu obsežne davčne in druge olajšave.

Nadalje se je priporočalo, naj ministrstvo poskrbi za pomnožitev produkcije v eraričnih premogokopih, v katerem oziru se je res nekaj odredilo, in končno naj se prisili imetelje takozvanih „freischurfov“, da morajo priznane jim pravice tudi dejansko izkoriščati, ne pa da bi, kakor je sedaj navada, samo čakali, kdaj se nudi prilika te rudniškozemlje knjižno zagotovljene jim pravice za dober denar prodati.

Vrh tega bi morala vlada poskrbeti, da imajo ne le državne železnice ampak tudi druge železnice, na katere ima vlada kaj vpliva, vedno dovolj vozov za prevažanje premoga na razpolaganje. Zadnji štrajk je pokazal, kako zelo je to potrebno. Pomanjkanje premoga bi gotovo ne bilo postalo tako strašno, ako bi bile imele železnice dovolj vozov na razpolaganje.

Znamenit vpliv na podraženje premoga so imeli tudi veletrgovci, ki imajo nekak monopol na kupčijo s premogom. Tako je vsa severočeška kupčija s premogom koncentrirana v dveh rokah, katerim je obrtnija z vsem drugim občinstvom vred prepuščena na milost in nemilost.

In še v nekem oziru bi morala vlada pomagati, da se olajša ropanje producentov premoga. Treba je premeniti železniške tarife. V Nemčiji je položaj glede premoga ravno tak, kakor pri nas. A koliko se je storilo tam, da se olajša transport, koliko pa pri nas.

Nemčija je znižala tarife za prevažanje premoga, ne le domačega nego tudi inozemskega tako, da je

transport povprek postal pri 10.000 kg za 3 gld. cenejši, kakor je bil prej.

V Avstriji se pa niso tarife niti za krajcar znižali, in se je s tem vsa obrtnost silno oškodila, trpeli pa so konsumentje.

Tem razmeram se mora narediti konec, toda prej se jim ta konec ne naredi, dokler parlament ne bo zboroval.

Važen bakterij v gospodarstvu.

Bakterije so najnavadnejša življenska bitja, ki se s prostim očesom ne vidijo. Nahaja se jih v različnih oblikah in velikostih, zaradi česar jih delimo v razne vrste. Navadno se nahajajo v slinasti prozorni kožici. Pogoj njihovem življenju in delovanju se v poglavitnem jako razlikuje. Dočim jih neke vrste zamore uspevati v vsaki hranilni tvarini, se druge zopet omejujejo samo na neke posamezne tvarine, brez katerih ali zelo slabo uspevajo, ali celo poginejo.

Istotako se nahajajo bakterije, ki so v gospodarstvu in v mnogem drugem pogledu velike koristi, med tem ko drugje, kjer se pojavijo, napravijo veliko škodo.

Zato je pa za vsakega gospodarja velike važnosti, da ve, katere vrste bakterij so zanj koristne, in s katerimi sredstvi pripomore k njihovem razvoju.

Jednako je potrebno gospodarju, da pozna sredstva, s katerimi zamore odvrniti od sebe škodljive bakterije, jih v kalu zatreti ali vsaj omejiti njih tako pogubno delovanje.

Gospodarju se hvala Bogu ni treba vedno boriti z bakcili kolere, jetike itd., ali toliko več skrbij mu povzročajo bakcili raznih živinskih bolezni. Živina, v kateri je razvil na pr. bakcili tuberkuloze, se nahaja jednako v vzornem hlevu, kakor v ubožnejšem. Mnogi strokovnjaki in gospodarji so mnenja, da bi se živalij, porojenih od tuberkuloznih roditeljev, ne smelo vzgajati za nadaljni plod, in ako bi bila pasma še tako izborna. Tako žival bi se moralo odstraniti iz hleva ter jo dejati v poseben prostor, ki bi se moral stalno čistiti in razkuževati s klorovim apnom, klorovo kislino ali bakreno galico, ako se hoče preprečiti nadaljni razvoj škodljivih bakterij.

Treba pa je tudi velike previdnosti glede mleka od jetičnih krav. Takega mleka ni piti, ako ni bilo prej zavreto, kuhano, ker bolezen lahko tudi na človeka preide. Ako se mleko takoj zavre in skuha, poginejo v njem bakcili jetike in postane mleko neškodljivo.

V mlekarstvu igrajo bakterije veliko ulogo. Največji del vseh pomanjkljivosti, ki se nahajajo v mleku ali v siru, je pripisati škodljivemu vplivu teh neznatnih bitij.

Rudečkasto, zelenkasto, rumeno ali višnjevo sluznato ali v težko tolščo se narejajoče mleko, ali pa tudi tako,